

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO NR. I-621 1, 6, 7, 8 IR 9 STRAIPSNŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO NR. I-621 1, 2, 5, 6, 7, 9
IR 10 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-2342 8 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS
ĮSTATYMO NR. I-2044 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-2343 2
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ
ĮSTATYMO NR. I-549 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, PARAMOS
MIRTIES ATVEJU ĮSTATYMO NR. I-348 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
NR. XIII 2344 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, PINIGINĖS SOCIALINĖS
PARAMOS NEPASITURINTIEMS GYVENTOJAMS ĮSTATYMO NR. IX-1675 1 IR 2
STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII 2345 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1336 4
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, ŠALPOS PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-675 1
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII 2346 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, TIKSLINIŲ KOMPENSACIJŲ ĮSTATYMO NR. XII-2507 1
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-2347 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-2338 28 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
IR RINKLIAVŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1725 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TAP-20-1669(2)) (20-20-12911(3))**

2020-10-05 Nr. NV-2679

Vilnius

Rengėjai: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Vidaus reikalų ministerija.

Projektų tikslas – užtikrinti Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės piliečių teises gauti socialinės apsaugos išmokas pagal Susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (toliau – Išstojimo susitarimas) nuostatas pereinamuoju laikotarpiu ir jam pasibaigus, taip pat detalizuoti Jungtinės Karalystės piliečių ir jų šeimos narių, įgijusių teisę gyventi Lietuvoje ir ketinančių joje gyventi po pereinamojo laikotarpio, teisinę padėtį bei suderinti Rinkliavų įstatymo nuostatas su Išstojimo susitarimo nuostatomis.

Dabartinė situacija.

- 2020 m. sausio 24 d. Briuselyje ir Londone buvo pasirašytas Išstojimo susitarimas, kuriame reglamentuota Jungtinės Karalystės (toliau – JK) piliečių, gyvenančių ir (ar) dirbančių kitose Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėse narėse, ir ES valstybių narių piliečių, gyvenančių ir (ar) dirbančių JK, teisinę padėtis ir socialinės apsaugos teisių išsaugojimas.
- Išstojimo susitarimo 126 str. nustatyta, kad pereinamasis laikotarpis, prasidėjęs JK išstojimo iš ES dieną, baigiasi 2020 m. gruodžio 31 d. Pereinamuoju laikotarpiu JK taikoma ES teisė, todėl šiuo metu JK piliečiai ir jų šeimos nariai gali į Lietuvą atvykti pasinaudoję laisvo asmenų judėjimo teise, o mokant socialinės apsaugos išmokas taikomi ES socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentai bei sumuojamas JK įgytas socialinio draudimo stažas.

- Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui į Lietuvą atvykstantys JK piliečiai bus laikomi trečiosios šalies piliečiais ir jų teisės bus nustatomos vadovaujantis Lietuvos teisės aktais (nacionaliniais teisės aktais ir tarptautinėmis sutartimis).
- Asmenims, kurie iki pereinamojo laikotarpio pabaigos buvo tarpvalstybinėje situacijoje, susijusioje su JK ir ES, taikomos visos ES taisyklės dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo ir jos bus taikomos toliau net ir pasibaigus pereinamajam laikotarpiui.
- Lietuvos įstatymų, susijusių su JK piliečių ir jų šeimos narių teisiniu statusu ir socialinės apsaugos teisių užtikrinimu, nuostatos neatitinka Išstoјimo susitarimo nuostatų.

Projektų esmė:

Išmokų vaikams įstatyme, Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme, Paramos mirties atveju įstatyme, Šalpos pensijų įstatyme ir Tikslinių kompensacijų įstatyme siūloma nustatyti, kad JK piliečiams ir jų šeimos nariams, kurie gyvena ir (ar) dirba ES, taip pat asmenims, kurie gyvena ir (ar) dirba JK iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, taip pat Išstoјimo susitarime nustatytais atvejais pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, vadovujamasi ne tik šių įstatymų, bet ir socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų nuostatomis. JK piliečiams ir jų šeimos nariams iki pereinamojo laikotarpio pabaigos paskirtos išmokos vaikams, šalpos pensijos, tikslinės kompensacijos mokamos atitinkamo įstatymo, reglamentuojančio minėtas išmokas, nustatytais sąlygomis iki teisės į išmoką pabaigos. Išmokų vaikams įstatyme taip pat patikslinama, kad, vadovaujantis ES socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais, išmokos vaikams skiriamos ir JK gyvenantiems asmenims.

Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme siūloma nustatyti, kad JK piliečiams ir jų šeimos nariams, kurie yra įgiję teisę gyventi Lietuvoje kaip ES valstybės narės piliečiai, iki pereinamojo laikotarpio pabaigos taikomos šio įstatymo nuostatos, reglamentuojančios piniginės socialinės paramos skyrimą ir mokėjimą ES valstybės narės ar Europos ekonominei erdvei priklausančios Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybės narės piliečiams ir jų šeimos nariams.

Socialinio draudimo pensijų įstatyme siūloma nustatyti, kad stažas, įgytas JK nuo išstoјimo iš ES dienos iki pereinamojo laikotarpio pabaigos ir Išstoјimo susitarime nustatytais atvejais pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, įskaitomas ES socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentuose nustatyta tvarka.

Valstybinio socialinio draudimo įstatyme siūloma nustatyti, kad asmenys, kurie iki pereinamojo laikotarpio pabaigos buvo komandiruoti iš JK į Lietuvą ir kuriems, vadovaujantis ES socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais, buvo nustatyta JK taikytina teisė, išsaugo komandiriuoto darbuotojo statusą iki nustatyto komandiravimo termino pabaigos.

Įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ siūloma:

- numatyti, kad nuostatos, įsigaliojusios nuo JK išstoјimo iš ES dienos, pradedamos taikyti nuo pereinamojo laikotarpio pabaigos, t.y. JK piliečiams ir jų šeimos nariams, atvykstantiems pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, bus taikomos Įstatyme nustatytos leidimų gyventi Lietuvoje išdavimo sąlygos ir pagrindai, o JK piliečiai ir jų šeimos nariai, teisę gyventi Lietuvoje įgiję iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, galės kreiptis dėl dokumentų, patvirtinančių jų teisę gyventi Lietuvoje, pakeitimo (pasirinkta savanoriška dokumentų keitimo tvarka).

- panaikinti nuostatas, nustatančias pareigą JK piliečiams ir jų šeimos nariams per 9 mėn. nuo išstoјimo iš ES dienos kreiptis į Migracijos departamentą dėl leidimo gyventi Lietuvoje išdavimo.

- nustatyti, kad dokumentai, išduoti JK piliečiams ir jų šeimos nariams iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, galioja iki juose nurodytos galiojimo datos, išskyrus tuos atvejus, kai JK

piliečiams ir jų šeimos nariams išduodami nauji dokumentai – leidimai gyventi Lietuvoje. Nors JK piliečiai ir jų šeimos nariai ir turės teisę naudotis iki pereinamojo laikotarpio pabaigos išduotais dokumentais tol, kol jie galios, tačiau toks dokumentas, pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, nesuteikia galimybės naudotis laisvo asmenų judėjimo teise Šengeno erdvėje. JK piliečiams ir jų šeimos nariams bus taikomas bevizis režimas, tačiau šis režimas yra skirtas trumpalaikiam buvimui ES, todėl išvykę iš Lietuvos (jeigu viršijo 90 dienų per 180 dienų buvimo Šengeno erdvėje taisyklę) tokie asmenys būtų laikomi pažeidusiais bevizio režimo taisykles. Todėl planuojama raginti JK piliečius ir jų šeimos narius, ketinančius ir toliau gyventi Lietuvoje, pasikeisti jiems išduotus dokumentus, nelaukiant jų galiojimo pabaigos.

- nustatyti, kad JK piliečiai ir jų šeimos nariai dėl leidimo gyventi Lietuvoje, turi kreiptis į Migracijos departamentą. Sprendimas turi būti priimamas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo pateikimo. Leidimą laikinai gyventi Lietuvoje siūloma išduoti 5 metų, o leidimą nuolat gyventi – 10 metų laikotarpiui.

Rinkliavų įstatyme siūloma patikslinti, kad valstybės rinkliava už prašymų išduoti leidimus gyventi nagrinėjimą ir leidimų gyventi Lietuvoje įforminimą neimama iš JK piliečių ir jų šeimos narių, kurie teisę gyventi Lietuvoje įgijo iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, o ne iki JK išstojimo iš ES dienos.

Papildomą lėšų poreikį apskaičiuoti nėra galimybių, jis būtų nežymus (šiuo metu apie 600 JK piliečių išduodi dokumentai, suteikiantys teisę gyventi Lietuvoje).

Numatoma nauda: įgyvendinus Įstatymų projektų nuostatas, bus pateisinti teisėti JK piliečių ir jų šeimos narių lūkesčiai, reglamentuota teisinė jų padėtis ir įgyvendintos teisės gauti socialinės apsaugos išmokas pagal Išstojimo susitarimo nuostatas.

Derinimas. Projektai svarstyti 2020-09-29 tarpinstituciniame pasitarime ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada: Siūlome projektus svarstyti **Vyriausybės posėdžio B dalyje**, prieš taip aptarus tarpinstituciniame pasitarime.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt